

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/324970788>

Забезпечення психічного здоров'я суддів з метою поліпшення якості здійснення правосуддя

Conference Paper · May 2018

DOI: 10.5281/zenodo.1233009

CITATIONS

0

1 author:

[Пузанова В.В](#)

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та соціальних наук

2 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

**Хмельницька обласна рада
Хмельницький університет управління та права
Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем
публічного адміністрування та децентралізації влади
Науково-дослідного інституту державного будівництва та
місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України**

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ
ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ**

***збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Хмельницький, 23 – 30 квітня 2018 року)***

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2018**

УДК 342.9(477)

П 68

П 68   **Правові засади організації та здійснення публічної влади :** збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 23–30 квітня 2018 року). – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. – 131 с.

ISBN 978–617–7572–10–6

У збірнику представлені доповіді, які були подані на Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Правові засади організації та здійснення публічної влади», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 23 – 30 квітня 2018 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямів: «Конституційно-правові засади організації та здійснення публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід», «Проблеми та перспективи реформування територіальної організації публічної влади в Україні», «Адміністративно-правові засади організації та здійснення публічної влади», «Фінансово-правові аспекти організації та здійснення публічної влади», «Місце і роль інформаційного права в діяльності органів публічної влади».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади» не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 342.9(477)

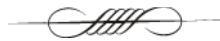
ISBN 978–617–7572–10–6

© Колектив авторів, 2018
© Хмельницький університет
управління та права, 2018

Таким чином, у ході доповіді було висвітлено основні положення чинного законодавства України в сфері доступу до публічної інформації, проблемні аспекти реалізації права громадян на доступ до публічної інформації, а також запропоновано юридичні шляхи їх розв'язання. Наголошення на актуальності запропонованої проблематики є вкрай важливим, оскільки дієвий механізм реалізації права громадян на доступ до публічної інформації є запорукою прогресивного розвитку громадянського суспільства правової держави загалом.

Використані джерела:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (редакція від 30.09.2016 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр)
2. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 № 8073–X (редакція від 26.10.2017 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>.
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року №2939–VI(редакція від 01.05.2015 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
4. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовтня 1996 року № 393/96–ВР (редакція від 05.10.2016 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>

Пузанова Вікторія В'ячеславівна,

магістрант 1-го року навчання кафедри психології

Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук МАУП

Гладкий В'ячеслав В'ячеславович,

асистент кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого, магістр права

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СУДДІВ З МЕТОЮ
ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ**

Загальновідомо, що біологічна сутність *homo*, спільно із вимогами суспільства (відповідно до концепції *Загального блага*), обумовлюють соціально-правову проекцію людини, за умови, що соціально-правова проекція людини найтіснішим чином відбивається на психофізіологічному стані людини. Таким чином, пригноблена людина не лише позбавлена множинних соціальних та правових можливостей, але й також буде відчувати той чи інший біологічний дискомфорт, що може призвести до негативних психологічних станів, котрі часто завершуються (чи трансформуються) у різні захворювання, патології, призводять до суїцидів або ж до рекрутування члена законослухняного суспільства у злочинний світ [1, с. 265–266]. При цьому, якщо означені ризики, як правило, розглядаються науковцями в контексті людини, що не пов'язана із виконанням публічних функцій, то саме в аспекті посадових осіб вказані проблеми логічним чином набувають загальносуспільного та загальнодержавного характеру. Не викликає сумнівів, що особливо гостро це питання є саме для суддів.

У спеціальних юридичних і психологічних дослідженнях справедливо зазначається, що професійна діяльність суддів відрізняється високою соціальною значущістю, стресогенністю, значними нервово-психічними та інтелектуальними навантаженнями, підвищеною індивідуальною відповідальністю (репосіблітивністю), багатоплановим й евристичним змістом розв'язуваних судових завдань, варіативністю та нестандартністю ситуацій в умовах дефіциту часу (також у зв'язку із надмірним навантаженням на суддів та дефіциту суддів, котрий почав спостерігатись з 2014 р.), вираженої організаторською спрямованістю зі значною кількістю комунікативних контактів. В цьому контексті вчена Ю.М. Тарасова підкреслює, що «професійні стреси, складність розглянутих справ, своєрідність суспільно-психологічної атмосфери судового засідання (напруженість, негативні емоційні реакції учасників засідання) та низка інших негативних факторів призводять до зниження працездатності, зростання психосоматичних порушень (так званих «хвороб стресу») та захворювань (гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, неврози та невротичні стани тощо) серед суддів» [2, с. 3]. Зазначимо, що вказаному питанню вже у тій чи іншій мірі приділяли увагу українські та зарубіжні вчені [див., напр.: 3–9].

Разом із тим, специфічним чином окреслена проблема актуалізується у тих країнах Східної Європи, в яких спостерігається серйозний тиск на судову гілку влади (насамперед, це Україна та Польща, в котрих публічна влада концентрується в особі глави держави). Особливим чином цей процес об'єктивно проявляється в Україні, в якій тривалий час культивується *презумпція винуватості суддів*, як результат впровадження тотальної *політики демонізації судової влади та суддів* [10, с. 78–80], що неприпустимо для демократичної та правової держави. При цьому, звернемо особливу увагу на те, що якщо раніше (до 2014 р.) протидія принципу незалежності судової гілки влади та процес «приватизації» суддів в нашій державі здійснювались безпосередньо виконавчою владою (на суддів здійснювався агресивний тиск з боку органів влади, в силу чого деяким суддям у кожному конкретному випадку досить часто доводилося замислюватися не про панування права у суспільстві, а про наявність інтересу того чи іншого державного органу або певної посадової особи від результату розгляду справи, «порушення» інтересів яких було б законним та обґрунтованим, але, швидше за все, тягло би пряме або ж опосередковане переслідування відповідного судді тощо), то на сьогоднішній день спотворення незалежності судової гілки влади також представлене й громадським тиском на суд [10, с. 79]. При цьому, виконання суддею покладених на нього повноважень (що є за своєю суттю такими, що зумовлюють психічне напруження) в умовах тиску, а так само протидія цьому тиску з метою підтримки панування права у суспільстві, сукупно складають очевидно негативні для психічного здоров'я суддів умови, в яких «традиційні» ризики для їх психофізіологічного здоров'я значною мірою посилюються.

Поряд із тим, варто звернути увагу на те, що проведення судово-правової реформи, «спрямованої на підвищення якості та ефективності функціонування судової системи, передбачає зростання вимог до суддів як до носіїв судової влади, у тому числі до рівня їх професійної підготовки і особистісних якостей» [11, с. 167]. З огляду на це, на сьогоднішній день особливим питанням належного здійснення публічної влади в контексті правосуддя, а також збереження за нашою державою конституційного статусу демократичної і правової держави в об'єктивній дійсності, необхідним є створення Психологічної служби в судовій системі, а також створення «кабінетів психологів» у кожному суді. Саме за рахунок створення вказаної служби судді зможуть отримати належну психологічну допомогу та підтримку, а учасники судового засідання – належне відправлення правосуддя (адже, неналежний психічний стан судді,

обумовлений надмірним професійними навантаженням та протиправним тиском на нього, сприяє вчиненню суддями судових помилок, які обумовлюються зниження авторитету судової гілки влади та суддів).

Слід зауважити, що в наукових колах окремих постсоціалістичних держав, в яких ще не створено відповідних психологічних служб, вже тривають активні дискусії щодо створення цих служб, їх мети, завдань, принципів діяльності. Приміром, Ю.М. Тарасова, доводячи доцільність створення Психологічної служби в Судовому департаменті при Верховному Суді РФ, наголошує, що створення цієї служби має відбуватись в наступній послідовності: (1) розробка та прийняття відповідних нормативно-правових актів, внесення зміни у федеральне законодавство, що регламентує статус суддів; (2) створення штатних підрозділів психологів при управліннях (відділах) кадрового забезпечення Судового департаменту; (3) розробка методичного забезпечення діяльності відповідної служби; (4) забезпечення цієї служби матеріально-технічними та фінансовими ресурсами [2, с. 4]. У цілому, слід погодитись із логікою окресленої пропозиції.

З огляду на обмеження щодо об'єму викладу доповіді, коротко окреслимо завдання Психологічної служби в судовій системі України. Ця служба, на нашу думку має виконувати наступні завдання: (1) здійснювати професійний психологічний відбір кандидатів на посаду судді, а також психологічне забезпечення атестації суддів, надання оцінки їх професійно важливих психологічних якостей, психологічного статусу; (2) здійснення психологічного супроводу діяльності суддів, надання персональних психологічних консультацій, а також проведення періодичних заходів з корекції психічного стану суддів тощо; (3) періодично (а саме – щоквартально) здійснювати в контексті моніторингу психічного стану здоров'я суддів, експертний аналіз індивідуально-психологічних особливостей особистості судді, відмічати негативні та позитивні тенденції динаміки зміни цих особливостей; (4) виявляти серед суддів тих, хто знаходиться в стані нервово-психічної неврівноваженості, а також тих, які знаходяться в стані дезадаптації [див., напр.: 12], назначати їм обов'язкові сеанси психологічної терапії (ймовірно, можна було би надати відповідним фахівцям повноваження клопотати до центрального апарату Психологічної служби про тимчасове відсторонення судді від виконання посадових обов'язків з залишенням посадового окладу, якщо у відповідних суддів будуть спостерігатись означені стани, що можуть призвести до вчинення суддями злочинів; утім, це повноваження та подальші дії центрального апарату слід обов'язково убезпечити від можливих зловживань та використання цієї можливості для тиску на відповідних суддів тощо, адже, за своєю ідеєю впровадження «кабінетів психологів» у судах має переслідувати лише в якості мети – сприяння поліпшенню психічного здоров'я суддів; також, потрібно це питання ув'язати з концепцією конфіденційності, якою характеризуються відносини між психологом та суддею); (5) виявити серед суддів осіб з асоціальними установками, назначати їм обов'язкові сеанси психологічної терапії.

Використані джерела:

1. Пузанова В. В. Дегуманизация осуждённых к лишению свободы: криминологический и психологический контекст / В. В. Пузанова // Захист демократичних цінностей і дотримання прав людини в Україні: зб. матеріалів Всеукр. правничого диспуту, в рамках Всеукраїнського тижня права (Кривий Ріг, 13 груд. 2017 р.) / В.В. Пузанова, В.В. Гладкий. – Кривий Ріг : ДЮІ МВС України, 2017. – С. 265–269.

2. Тарасова Ю. Н. Проблемы становления и задачи психологической службы Судебного департамента / Ю. Н. Тарасова // Психопедагогика в правоохранительных органах. – 2009. – № 2 (37). – С. 3–5.

3. Балабанова Л. М. Психологічні аспекти професійної діяльності суддів апеляційного суду / Л. М. Балабанова, А. А. Коваль // Право і безпека. – 2016. – № 1(60). – С. 146–151.

4. Гладкий В. В. Субъективная сторона вопроса использования судьями технических средств во время судебного заседания / В. В. Гладкий // Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (Севе́родо́нецьк, 13–14 квіт. 2017 р.). – Севе́родо́нецьк : Вид–во СНУ ім. В. Даля, 2017. – С. 181–185.

5. Черновський О. К. Психологічна компетентність судді у практичній діяльності / О. К. Черновський // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – № 2 (6). – С. 14–18.

6. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності : проблеми теорії та практики / В. Ю. Шепітько // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – Вип. 3 (38). – С. 161–169.

7. Danjun F. Personality, perceived occupational stressor, and health-related quality of life among Chinese judges / F. Danjun, J. Danjun, Y. Zhiwen // Applied Research in Quality of Life – 2014 – Vol. 9(4). – P. 911–921. – DOI: 10.1007/s11482-013-9277-z.

8. Perales A. Estrés, ansiedad y depresión en magistrados de Lima, Perú / A. Perales, H. Chue, A. Padilla, L. Barahona // Revista peruana de medicina experimental y salud publica. – 2011. – Vol. 28(4). – P. 581–588.

9. Rogers J.M. The Occupational Stress of Judges /J.M. Rogers, S.J.J. Freeman, P. Lesage // The Canadian Journal of Psychiatry. – 1991. – Vol. 36(5). – P. 317–322. – DOI: 10.1177/070674379103600501.

10. Гладкий В. В. Общественное давление на суд как Legitimacy-Threatening Power / В. В. Гладкий // Юридичні науки: проблеми та перспективи : матеріали V Міжнар. Наук.–практ. конф. (Івано–Франківськ, 19–20 трав. 2017 р.) : у 2–х ч. – Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2017. – Ч. 2. С. 77–80.

11. Черновський О. К. Вдосконалення професійно–психологічного відбору та адаптації суддівських кадрів / О. К. Черновський // Європейські перспективи. – 2014. – Вип. 10. – С. 167–172.

12. Пузанова В. В. Ангедонія та її діагностика / В. В. Пузанова // Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство : напрями розвитку : матеріали II Міжнар. студентської наук.–практ. конф. (Київ, 20 квіт. 2018 р.). – Київ : Вид. МНТУ ім. академ. Ю. Бугая, 2018. – С. 105–107.

Рижук Ірина Володимирівна,

*доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління та права, кандидат юридичних наук*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації [1].